

Lêerno.: 18/5/5
Verwysing: 20230725-6684

Bestuursrekeningkundeminuut: 0001/2023

Aan: Adjunk-direkteurs-generaal, Hoofdirekteure, Direkteure, Kringbestuurders, Hoofde: Bestuur en Beheer, Adjunkdirekteure, Prinsipale en Voorsitters van beheerliggame van openbare skole

Onderwerp: Nasionale kwintielklassifikasie en appèlle teen skoolgeldstatus

1. Agtergrond van skoolkwintiele

- 1.1 Die Departement van Basiese Onderwys (DBO) stel die Nasionale Armoedever spreidingstabel (NAVt) saam, wat in die *Staatskoerant* gepubliseer word saam met die Nasionale Norme en Standaarde vir Skoolbefondsing (NNSSB). Die NAVt maak voorsiening vir 'n stelsel waarvolgens leerders in gewone openbare skole in kwintiele verdeel word. Hierdie kwintiele maak voorsiening vir die gelyke verspreiding van leerders per kwintiel regdeur die land, dit wil sê, 20% van alle leerders in die land word in Kwintiel 1, ens. ingedeel. Dit gee dus te kenne dat 60% van die land se leerders as arm leerders wat in geenskoolgeldskole (Kwintiel 1 tot 3) geplaas moet word, geklassifiseer sal word.
- 1.2 Die DBO grond die armoedetellings, wat gebruik word om die tabelle oor die relatiewe armoede van gemeenskappe saam te stel, op data van Statistieke Suid-Afrika se Nasionale Sensus. Hierdie voorskrif beperk die mate waartoe die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) skole aan 'n ander kwintiel mag toeken, tensy skole in die verlangde kwintiel sluit of saamsmelt.
- 1.3 Die NAVt word ook per provinsie per kwintiel uiteengesit, in ooreenstemming met die provinsie se armoederanglys. Die Wes-Kaap word steeds as een van die provinsies met die laagste armoedesyfer beskou, met die gevolg dat slegs 40% van leerders in die Wes-Kaap aan Kwintiel 1 tot 3 toegeken word.
- 1.4 Elke provinsiale onderwysdepartement ken skole aan die hand van die NAVt aan 'n kwintiel toe. Provinsiale onderwysdepartemente moet skole volgens die persentasies in die tabelle

vir elke provinsie aan 'n kwintiel toeken. Hierdie persentasies bepaal die aantal skole wat departemente aan elke kwintiel mag toeken.

2. Hoe kwintiele aan skole toegeken word

- 2.1 Die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde ontvang 'n kennisgewing via e-pos van die Direkoraat: Infrastruktuurlerwingsbestuur oor die beoogde opening van 'n nuwe skool.
- 2.2 Nuwe skole word deur die Direkoraat: Navorsing op die geografiese inligtingstelsel uitgestip deur van globale posisioneringstelsels (GPS) gebruik te maak. Die Direkoraat: Navorsing voorsien die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde van 'n geografiese drukstuk van die skool se ligging met betrekking tot die omgewing/wyk.
- 2.3 Die Direkoraat: Navorsing verleen ook hulp met armoedestatistieke vir gemeenskappe en bevestig die grense van die gemeenskappe waarin die nuwe skool geleë is.
- 2.4 Die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde bepaal daarna die gepaste armoedetelling en kwintielstatus van die skool aan die hand van die NAVT soos uitgereik deur die DBO, in ooreenstemming met die omliggende gemeenskap waarin die skool geleë is.
- 2.5 Die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde stuur dan die nasionale kwintiel en armoedetelling wat aan die skool toegeken is via die betrokke takbestuur aan die Hoof van die Departement vir goedkeuring. Vervolgens stel die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde alle betrokke belanghebbers in kennis van die goedgekeurde nasionale kwintiel en armoedetelling wat toegeken is.

3. Appèl teen kwintielklassifikasie en/of skoolgeldstatus

- 3.1 Artikel 39(7) van die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW), 1996 (Wet 84 van 1996) verklaar dat: *Ondanks subartikel (1) moet die Minister by kennisgewing in die Staatskoerant jaarliks die nasionale kwintiel vir openbare skole of deel van sodanige kwintiel bepaal wat deur die Lid van die Uitvoerende Raad gebruik moet word om skole te identifiseer wat nie skoolgelde mag hef nie.*
- 3.2 Kragtens die gewysigde Nasionale Norme en Standaarde vir Skoolbefondsing (NNSSB), gepubliseer in *Staatskoerant* Nr. 29179 van 31 Augustus 2006, word skole op 'n ranglys geplaas volgens die armoede van die gemeenskappe wat die skool omring en nie volgens die armoede van die individuele leerders nie.
- 3.3 Die plasing van skole word gedoen volgens die NAVT, wat in die NNSSB gepubliseer word. **Slegs skole in hul tweede bedryfsjaar mag aansoek doen om af te wyk hiervan** indien die skool van mening is dat dit spesiale oorweging regverdig. Die WKOD is gebonde aan die toepassing van 'n regverdig en deursigtige proses wanneer sodanige aansoeke hanteer word.

3.4 **Nakoming van artikel 39(7) van die SASW**

Om aan die SASW en die NNSSB te voldoen, sal die volgende prosedures, asook rolle en verantwoordelikhede, van toepassing wees:

3.4.1 **Skole moet die volgende inligting indien:**

- a) Profiel van die leerders wat die skool bywoon, dit wil sê, 'n kort beskrywing van die demografiese profiel van die gemeenskap waarin die leerders hulself bevind, met inagneming van die ouers se werkstatus, byvoorbeeld of ouers werkloos of tydelik in diens is, of hulle hoë-, middel- of laeinkomsteverdieners, geskoolde of ongeskoolde arbeiders is, van maatskaplike toelaes afhanklik is, of dit 'n landelike of boerderygemeenskap is teenoor metropolitaanse/informele/gemengde gemeenskappe, wat die ouersamestelling is, naamlik of dit enkelouers is, grootouers, voogde of pleegouers, of ouers wat vrystelling van skoolgelde eis, ens.
- b) Bewyse van finansiële ontbering wat ervaar word as gevolg van die skool se skoolgeldstatus, dit wil sê, 'n opsomming van ekonomiese en maatskaplike ontberinge wat leerders ervaar, naamlik misdaad, armoede, bendebedrywighede, middelmisbruik, gesinsgeweld, ens.
- c) Die skool se skuldbestuursbeleid.
- d) Bewyse van skuldinvorderingspogings wat in vorige jare toegepas is en redes wat aandui waarom dit nie suksesvol was nie.
- e) Afskrif van die notule van die beheerliggaamvergadering waar die besluit deur die voorsitter en sekretaris van die beheerliggaam geneem, gedateer en onderteken is. Die notule moet nie ouer as ses maande wees nie.

3.4.2 **Distrikskantore moet die volgende by Hoofkantoor indien:**

- a) Aanbevelingsbrief ter ondersteuning van die appèl, onderteken deur die betrokke kringbestuurder en distriksdirekteur.
- b) Die jongste geouditeerde finansiële jaarstate, bv. vir 'n 2023-appèlaansoek, moet die skool se geouditeerde finansiële jaarstate vir 2022 gebruik word.
- c) Begroting met betrekking tot die finansiële jaarstate wat voorgelê is.

3.4.3 Die Adjunkdirekteur: Korporatiewe Dienste by die betrokke distrikskantoor moet elke appèl vir volledigheid, die finansiële impak en die toepaslikheid daarvan hersien deur die inligting wat die skool verskaf, te gebruik en die appèl met redes aanbeveel of van die hand wys.

3.5 **Voorlegging van appèlle**

3.5.1 **Skole** moet appèlle wat deur die prinsipaal en voorsitter van die beheerliggaam onderteken is vir die Provinsiale Minister se goedkeuring by die distriksdirekteur van die betrokke distrikskantoor indien. Dit moet vergesel word van die dokumentasie waarna in paragraaf 3.4.1 verwys word.

3.5.2 **Distrikskantore** moet hersiene appèlle met aanbevelings en die tersaaklike stawende dokumentasie soos volg indien:

Stuur e-pos aan:

WCED.NormsandStandards@westerncape.gov.za

(en stuur ook aan Elton.Bezuidenhout@westerncape.gov.za)

Aflewering per hand:

Wes-Kaapse Onderwysdepartement

7de Verdieping, Wharfplein-noord 1

Laer Loopstraat 2

Strandgebied

Kaapstad

8001

Per pos aan:

Hoof: Onderwys

Vir aandag: Direkoraat: Bestuursrekeningkunde

Wes-Kaapse Onderwysdepartement

Privaatsak X9114

Kaapstad

8000

3.5.3 Die appèlle moet volledig wees. Onvolledige appèlle sal gekanselleer en na die distrikskantoor terugverwys word vir finalisering.

3.5.4 Appèlle moet **jaarliks vanaf Julie tot 30 September** via die Direkoraat: Bestuursrekeningkunde by Hoofkantoor ingedien word vir oorweging en goedkeuring deur die Provinsiale Minister. Dit sal verseker dat die jongste geouditeerde finansiële jaarstate wat gebruik moet word, beskikbaar is en sal voldoende tyd toelaat om die uitkoms voor of aan die begin van die nuwe boekjaar op 01 April te kommunikeer.

3.5.5 Laat aansoeke sal nie oorweeg word nie en 'n nuwe aansoek moet tydens die nuwe siklus ingedien word, aangesien bewyse dalk verander het en die tersaaklike geouditeerde finansiële jaarstate op daardie tydstip van toepassing sal wees.

3.6 Sodra die appèl oorweeg is, sal die betrokke distrikskantoor die skool binne vier maande skriftelik in kennis stel van die Provinsiale Minister se besluit, en of die versoek geag is in die beste belang van die skool te wees.

3.7 Suksesvolle appèlle sal slegs vir die volgende boekjaar wees, dit wil sê met ingang van 01 April.

4. Hierdie minuut herroep paragraaf 3 van Omsendbrief 0027/2019.

5. Bring asseblief die inhoud van hierdie minuut onder die aandag van alle betrokkenes.

GETEKEN: LJ ELY

ADJUNK-DIREKTEUR-GENERAAL: KORPORATIEWE DIENSTE

DATUM: 2023-08-07